

MUFTAV 19 OCAK ÇALIŞTAYININ ARDINDAN...

Prof. Dr. Oktay Güvemli

Türk muhasebe tarihçileri, Cumhuriyet'in 100. yılına doğru çalışmalarını yoğunlaştırmaktadırlar. Bu çalışmalarını üç ayrı grup halinde sürdürmektedirler. İlk grubu çalıştaylar oluşturmaktadır. İkinci grup yayınlardan meydana gelmektedir. Bu konuda Orta Doğu Muhasebe Tarihi Ansiklopedisi hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Şubat (2019) ayında İngilizcesi de yayınlanmıştır. Cumhuriyet'in Birikimi- Muhasebe Terimleri Ansiklopedisi tek cilt olarak yayına hazırlanmıştır. 2019 yılından itibaren Cumhuriyet Muhasebe – Finans Tarihi Ansiklopedisinin hazırlanmasına başlanacaktır.

Cumhuriyetin 100. Yılına doğru adı altında başlatılan çalışmaların üçüncü grubunu kongreler oluşturmaktadır. Bu kongrelerin ilk üçü Uluslararası Muhasebe Tarihi Kongresi adı altında planlanmıştır. İlki 2019 Ekim ayında İnönü Üniversitesinde, ikincisi 2021 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesinde, üçüncüsü de 2023 yılında Konya Selçuk üniversitesinde yapılacaktır.

Kongre faaliyetlerinin önemlileri arasında, 2020 Temmuz ayında St. Petersburg'da yapılacak olan 15. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi bulunmaktadır. Bu kongreye otuz bildiri ve 60 kişi ile gidilmesi planlanmakta olup, gerekli hazırlıklara başlanmıştır.

Türk muhasebe tarihçileri ilk çalıştaylarını 29 Eylül 2018 tarihinde yetmiş kişinin katılımı ile *Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru* başlığı altında genel değerlendirmeler kapsamında organize etmişlerdir.

İkinci çalıştay, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın ev sahipliğinde 19 Ocak tarihinde yapılmıştır. Konu: *Cumhuriyetin 100. yılına doğru – Muhasebenin Geleceği* şeklinde belirlenmişti. Oda başkanı Yücel Akdemir'in ve TURMOB başkanı Masis Yontan'ın açış konuşmaları ile başlayan toplantıda Prof. Dr. Oktay Güvemli, Prof. Dr. Özer Ertuna, Prof. Dr. Mustafa A. Aysan, Prof. Dr. Göksel Yücel ve Doç. Dr. Burcu Adiloğlu birer bildiri sunmuşlar ve Prof. Dr. Yıldız Özerhan ile Prof. Dr. Ganite Kurt Çalıştay bildirgesini sunmuşlardır.

MUFTAV'ın Cumhuriyetin 100. yılına doğru programladığı bütün aktivitelerin ana amacı, Cumhuriyetin ilk 100 yılına ait envanter çalışmaları yapmak ve ikinci yüzyıla devredilecek mirasın belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda sürekli olarak göz önünde tutulan husus, ikinci yüz yılda yaşayacak olan akademisyenlerin, meslek mensuplarının ve karar alacakların daha az hata yaparak dünya ile bütünleşmelerine yardımcı olmak şeklinde özetlenmektedir. Çalıştay bildirgesi aşağıdaki gibidir.

CUMHURİYET’İN 100. YILINA DOĞRU TÜRKİYE’DE MUHASEBENİN GELECEĞİ ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

Prof. Dr. Yıldız Özerhan

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Ganite Kurt

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

19 Ocak 2019 tarihinde O.G. Muhasebe ve Finans Tarihi Vakfı (MUFTAV) tarafından İSMMMO konferans salonunda düzenlenen “CUMHURİYET’İN 100. YILINA DOĞRU TÜRKİYE’DE MUHASEBENİN GELECEĞİ” konulu çalıştaya 100’e yakın akademisyen ve meslek mensubu katılmış ve başarıyla tamamlanmıştır.

Açılış konuşması yapmak üzere MUFTAV Başkanı Prof. Dr. Oktay Güvemli kürsüye davet edilmiştir. Prof. Dr. Oktay Güvemli konuşmasında; çalıştayın amacının “bu yüzyılı gördük gelecek yüzyıla nasıl bir miras bırakmaktayız?” sorusuna yanıt aramak olduğunu ifade etmiştir. Güvemli, MUFTAV olarak Cumhuriyet’in 100. yılına doğru bir dizi program ve yayın hazırlığı yaptıklarını, bu kapsamda Ortadoğu Muhasebe Tarihi Ansiklopedisi (MÖ 3000- MS 2000), Cumhuriyetin Birikimi - Muhasebe Terimleri Ansiklopedisini tamamladıklarını, Cumhuriyet Dönemi Muhasebe Tarihi Ansiklopedisi çalışmalarını başlattıklarını belirtmiştir. Ayrıca 2020 yılında St. Petersburg da yapılacak Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresine hazırlık yaptıklarını söyleyerek konuşmasını tamamlamıştır.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı Yücel Akdemir, Cumhuriyet’in 100. yılına girerken dünyadaki gelişmelere bakarak mesleğin geleceğini konuşmak ve planlamak durumundayız diyerek sözlerine başlamış ve günümüzde tartışılan konuların Teknoloji-Dijitalleşme, Siber Güvenlik, Big Data, Sanal Para olduğunu ifade ederek, tüm bu başlıkların muhasebe mesleğini ve uygulamalarını etkileyeceğini ve muhasebe mesleğinin geleceğinin yapılanmasında bu unsurların dikkate alınması gerektiğini söyleyerek konuşmasını tamamlamıştır.

TÜRMOB başkanı Masis YONTAN açılış konuşmasında, muhasebenin insanlık tarihi ile başladığını, Dijitalleşme ve Yapay Zeka Uygulamaları ile muhasebe mesleğinin görev alanlarının değişeceğini, aynı zamanda dünyada %20'lere ulaşan yolsuzluk ekonomisinin önlenmesinde muhasebe ve denetimin nasıl bir rol üstleneceğinin tartışılması gerektiğini ifade

etmiş, etik ve etik kuralların önemine dikkat çekmiştir. Bu kapsamda, ilköğretimden başlayarak okullarda öğrencilere dürüstlük gibi bir takım etik davranış biçimlerinin öğretilmesi gereğine vurgu yapmıştır.

Ana teması dünyada ve Türkiye de teknolojik ve sosyolojik değişimlerin, muhasebeye olan etkilerinin yarattığı sorunları ve gelecek yüzyılda muhasebenin nasıl Őekilleneceđini tartışmak olan çalıştayda, konuşmacıların bildirilerinin zeti aşağıda sunulmuştur.

Konuşmacılardan, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi emekli ğretim yesi Prof. Dr. Oktay Güvemli, cumhuriyet döneminde muhasebe eğitiminin, muhasebe uygulamalarına yön veren yasal düzenlemelerin tarihsel süreç içerisindeki gelişimini ve değişimini özetlemiş ve

- Birinci yüzyılın mirası devam edecek mi ?
 - Dünyada muhasebede beklenenler: küreselleşme, paydaşlık,
 - Vergi hukuku mu ? Ticaret Hukuku mu ? Adalet Bakanlığı mı ?
- sorularını tartışmaya açmıştır.

Prof. Dr. Oktay Güvemli konuşmasında; muhasebenin tarihçesinden bahsederek, 1600'l yıllardan başlayarak muhasebenin nasıl bir seyir izlediğini ve Türkiye'de özellikle yasal düzenlemelerin muhasebeye olan etkilerini ve katkılarını açıklamıştır. Cumhuriyetin ilanından önce, ülkede Türk müteşebbislerin sayıca azlığı nedeniyle tüccar- işletme – muhasebe beraberliğinin zayıf olduğunu, ayrıca ticari hayatın yabancı kökenli vatandaşların hakimiyetinde olması nedeniyle, ticari hayatta kullanılan Türkçe terminolojinin gelişemediğini ve bu dönemde muhasebeye sahip çıkacak bir otoritenin olmayışını önemli bir eksiklik olarak vurgulamıştır. Güvemli, cumhuriyetin ilanı ile birlikte ticaretin gelişimini ve muhasebeye etkisini 6 ana başlıkta gruplandırmıştır. Bu kapsamda, cumhuriyetin ilan edildiği tarihten başlayarak ülkedeki ticaret odalarının envanterini çıkartmış ve ticaret odalarının sayısal artışı ile muhasebe düzenlemeleri arasındaki anlamlı ilişkiyi ortaya koymuştur. Cumhuriyet ve ticaret ilişkisini ele aldığı üçüncü kısımda ülkedeki muhasebe eğitimi veren ticaret liselerinin muhasebeye olan etkisini açıklanmıştır. Dördüncü ve beşinci kısımda, muhasebe terminolojisindeki değişimlerden bahsederek, muhasebe eğitimin yüksekokul düzeyinde verilmeye başlandığı dönemi açıklamıştır. Altıncı kısımda ise, ticaret kanununun ve ticaret odalarının muhasebeye yeterince ilgi göstermemeleri sonucunda, vergi kanunlarının baskın hale geldiğini ve muhasebede vergi odaklı bir yaklaşımın ne çıktığını vurgulamıştır. Sonuç olarak, dünyada muhasebenin ticaret hukuku çerçevesinde gelişmeye devam ettiği halde, ülkemizde hala vergi odaklı bir muhasebenin yrtlmeye çalışıldığı bir ortamda, Türkiye'nin ikinci yüzyıla nasıl hazırlanacağı sorusunu katılımcılarla paylaşmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi Emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Özer Ertuna, günümüzdeki teknolojik ve ekonomik gelişmelerin muhasebe teorisini ne şekilde etkileyeceğini “Muhasebe Teori ve Uygulaması: Bugünü ve Yarını” isimli bildirisinde tartışmaya açmıştır. Prof. Dr. Özer Ertuna, 1990’lı yıllardan itibaren küreselleşme kavramının konuşulmaya başlanması ve bu kavramla birlikte gelişen ve değişen ekonomik ve ticari hayatın muhasebe teori ve uygulamalarını da yakından ilgilendirdiği gerçeğini vurgulayarak, muhasebe teorisinin de bu değişime ayak uydurması gerektiğini ifade etmiştir. Geçmişte muhasebe teorisinin hissedarların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde geliştiğini ve ilerleyen zamanlarda da şirketlerin, şirket faaliyetlerine kaynak sağlayanlara (genellikle de finansal kaynak sağlayan hissedar, borç ve kredi verenlere) karşı sorumlu oldukları görüşünün güçlendiğini ifade etmiştir. Günümüzde yaygın olan görüşe göre ise, şirketlerin sadece hissedarlarına karşı değil, tüm paydaşlarına karşı sorumlu olduğunu ifade ederek, Hissedar Muhasebesi mi? Paydaş Muhasebesi mi? sorularını tartışmaya açmıştır. Hissedar Muhasebesinden Paydaş Muhasebesine geçişin ve dönüşümün zorunlu olduğunu, Muhasebe standartlarının bu boşluğu dolduramadığını, dolayısıyla Küresel Raporlama Girişimi (GRI) adlı kuruluşun yayınladığı standartlar ile bu boşluğu doldurmaya çalıştığını belirtmiştir.

Muhasebe teorisinin temellerinden biri olan Kavramsal Çerçevenin 2018 yılında güncellenen haliyle bile, günümüz ihtiyaçlarına cevap vermediğini belirterek, Kavramsal Çerçevede paydaş, sosyal sorumluluk, çevre sorumluluğu gibi kavramlardan hiçbirine yer verilmemiş olmasını bir eksiklik olarak nitelendirmiş ve bu kavramlardan yoksun bir çerçevenin ortak (hissedar), kredi ve borç verenlerin ihtiyaçlarına dahi cevap vermesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Ertuna, ayrıca günümüzde değişen işletme yönetim anlayışının kısa vadede kar odaklı olmaktan ziyade, sosyal sorumluluğu, paydaş ihtiyacını ve uzun vadede karlılığı öne çıkaran sürdürülebilir bir kalkınmanın önemine vurgu yaparak, Entegre Raporlamanın öneminden bahsetmiştir. Bu kapsamda, konuyla ilgili dünyada ve Türkiye’de yayınlanmış bazı kitap ve makalelerin özet bilgisine yer vermiştir.

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Mustafa A. Aysan, “Türkiye Ekonomisinde Küreselleşme ve Muhasebe” başlıklı bildirisinde, küreselleşmenin ülkemiz nezdindeki dezavantajlarını ve bu kapsamda muhasebe mesleğine olan olumsuz etkilerini tartışmıştır. Finansal Raporların manipülasyona açık olduğunu, raporların anlaşılabilir bir şekilde sunulması gerektiğini ifade etmiştir. Muhasebe uygulamalarına yön veren düzenlemelerin tek bir çatı altında toplanmasının ve tek bir standart setinin uygulanmasının önemine vurgu yapmıştır.

Prof. Dr. Mustafa A. Aysan, Küreselleşmeyi, 1980’de Dünyanın en büyük 7 ekonomisinin temsilcileri tarafından “Washington Uzlaşısı” biçiminde yayınlanan ve tüm dünya ülkelerine önerilen Neo- Liberal ekonomi politikası olarak tanımlamıştır. Aysan, konuşmasında küreselleşmenin gelişmekte olan ülke ekonomilerinde ve sosyal kalkınmada olumsuz etkisi olduğundan bahsederek, bu durumun ülkemiz açısından da olumsuzluğa neden

olduğunu vurgulamıştır. Washington Uzlaşısını son 20 yıldır tam uyguladığımız halde, dünyada küreselleşme arttıka, ülkemizde ekonomik ve sosyal ilerlemenin yavaşladığını ifade etmiştir.

Küreselleşmenin lkemizdeki muhasebe mesleği üzerindeki etkilerinin de olumsuz yansımalarından bahsederek, muhasebe uygulamalarına yön veren düzenlemelerin geçmişte ve günümüzde küreselleşme olgusu altında ilerlediğini, bağımsız denetimde uluslararası denetim firmalarının etkin olduğunu vurgulamıştır.

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesinden Prof. Dr. Göksel Yücel ve Doç. Dr. Burcu Adiloğlu teknolojik gelişmelerin muhasebe uygulamaları ve muhasebe mesleğine olan olası etkileri ile ilgili görüşlerini “Dijitalleşme – Yapay Zeka ve Muhasebe Beklentileri” adlı sunumlarında çalıştaya katılanlarla paylaşmışlardır. Prof. Dr. Göksel Yücel ve Doç. Dr. Burcu Adiloğlu çalışmalarında, dijitalleşmenin tüm mesleklerde olduğu gibi muhasebe mesleğinde de birtakım değişimleri ortaya çıkardığını, elle defter tutma döneminden, günümüzün Big Data kavramına ve gelecekteki Yapay Zeka Muhasebeciler kavramına kadar uzanmasının bir çok soruyu da beraberinde getirdiğini vurgulamışlardır. Dijitalleşmeden en fazla etkilenen mesleklerin başında muhasebe mesleğinin geldiğini ifade ederek, bu durumun meslek için bazı tehditler aynı zamanda da fırsatlar barındırabileceğini ne sürmüşlerdir. Bu tehdit ve fırsatların değerlendirilmesinde, aşağıdaki sorulara dikkat çekmişlerdir:

- 1) Büyük veri nelerden oluşur?
- 2) Fırsatları ve riskleri nelerdir?
- 3) Bize ne faydalar sağlar?

Sonuç olarak dijitalleşmenin, sylenilenlerin aksine muhasebe mesleği için bir tehdit olmadığını, aksine muhasebecilere zaman tasarrufu sağlayarak, karar odaklı çalışmalara ağırlık vermelerine fırsat yaratacağını ifade etmişlerdir.

İstanbul Esenyurt niversitesi ğretim yesi Prof. Dr. Mikail Erol, Türkiye’de Yükseköğretimde Muhasebe Eğitiminin Boyutları” konulu çalışmasında, Türkiye’deki devlet ve vakıf (zel) niversitelerindeki muhasebe akademisyenlerinin nitelik ve nicelik açısından bir envanterini çıkarmıştır. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarında, devlet ve vakıf (zel) niversitelerinde toplam 1.930 muhasebe – finansman ğretim elemanının görev yaptığını, bunlardan 462 kişinin profesör, 341 kişinin doçent, 767 kişinin doktor ğretim yesi, 360 kişinin ise ğretim görevlisi olduğunu tespit etmiştir. Türkiye’deki ğretim elemanı sayısının, İngiltere ve İtalya ile benzer rakamlardan oluştuğunu ifade etmiştir.

Sonuç olarak; muhasebe eğitiminde bazı değişikliklere gidilerek, teknolojiyi çok iyi kullanabilen ve yorumlayan öğrenciler yetiştirilmesi gerektiği, yapay zekanın muhasebe uygulamalarına katkı sağlayacağı, bu kapsamda maliye bakanlığının önemli aşama kaydettiği, muhasebenin ekonomik ve teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek değişime uyum

sağladığı, muhasebe mesleğinin topluma fayda sağlayan bir meslek olduğu vurgulanarak ve katılımcıların bildiri konusunda görüşlerini açıklamalarından sonra çalıştay oturumu kapatılmıştır.

MUFTAV'IN NOTU:

Çalıştay bildirgesini hazırlayan değerli hocalarımıza teşekkür ederiz.

Sayısı iki bini bulan Türk Muhasebe ve Finans akademisyenlerinin topluma dönük aktivitelerinin 2018 yılı boyunca hızlı bir artış gösterdiği gözlenmektedir. Kongre, sempozyum ve çalıştay şeklinde gerçekleşen bu aktiviteler muhasebe bilim ve uygulamalarının, uluslararası gelişmelerin yaşandığı bir zaman sürecinde gerçekleşmekte olmasının özel bir amacı ve önemi vardır. Çünkü Türk muhasebe düşüncesi, dünyadaki gelişmelerle entegre olma zorunluluğunu duymaktadır. Muhasebe ve Finans akademisyen dünyası arayışlarını bu aktivitelerle sürdürmektedirler. 2019 yılında da yeni arayışlara dönük bu aktivitelerin devam edeceği anlaşılmaktadır.

*Prof. Dr. Oktay
Güvenli konuşmasını
yaparken*

*Çalıştay
bildirgesini
hazırlayan
değerli
hocalarımız*

*Çalıştaya
katılanlar ile*